

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 750/2023
22.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Никола Грчић, адвокат из ..., против туженог ЈП ЕПС Београд, Огранак РБ „Колубара“, Лазаревац, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 912/22 од 02.11.2022. године, у седници одржаној 22.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужилаца и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 912/22 од 02.11.2022. године, тако што се одбија као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 569/21 од 22.02.2022. године, а одбија захтев туженог за накнаду трошкова првостепеног и другостепеног парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцима на име трошкова ревизијског поступка исплати 126.715,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 569/21 од 22.02.2022. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу АА у периоду од јула 2016. године закључно са децембром 2018. године и тужиоцу ББ у периоду од новембра 2016. године закључно са децембром 2020. године, на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, чија су висина и датуми доспећа ближе одређени овим ставовима изреке, као и да за тужиоце на досуђене износе уплати Републичком Фонду за ПИО запослених доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима за период од јуна 2017. године закључно са јулом 2019. године на име мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, чија су висина и датуми доспећа ближе одређени овим ставовима изреке. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да тужиоцима накнади трошкове поступка од 164.429,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 912/22 од 02.11.2022. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставовима првом и другом изреке и одбијен тужбени захтев којим су тужиоци тражили да се тужени обавезе да им на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада и мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом на начин ближе описан и тим ставовима, као и да на наведене износе за тужиоца уплати доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање надлежном Републичком Фонду за ПИО запослених. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка, садржана у ставу трећем изреке првостепене пресуде, тако што је одбијен захтев тужилаца за накнаду трошкова поступка од 164.429,00 динара. Ставовима трећим и четвртим изреке, тужиоци су обавезани да туженом накнади трошкове првостепеног поступка од 4.300,00 динара, као и трошкове другостепеног поступка од 35.886,00 динара. Ставом петим изреке одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су изјавили ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11 ... 18/20 и 10/23 - други закон), па је нашао да је ревизија тужилаца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у радном односу код туженог на неодређено време. У утуженом периоду обављали су рад тако што су сваки други дан радили у времену од 07,00 до 19,00 часова, односно сваки други дан по 12 часова. Организација рада код туженог је таква да тужиоци мењају другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан раде од 07,00 до 19,00 часова, а други дан им је пауза и тако се циклус редовно понавља. Тужени није тужиоцима увећао зараду по основу сменског рада за 8,9%, на основу члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за ЕПС, нити им је исплатио увећану накнаду зараде за време коришћења годишњег одмора. Висина потраживања на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада и накнаде зараде за време коришћење одмора утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да су тужиоци радећи по напред описаном моделу остварили сменски рад и усвојио је тужбени захтев за исплату увећане зараде по том основу са припадајућим доприносима, као и тужбени захтев за исплату на име накнаде штете због мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора.

По оцени другостепеног суда, рад тужилаца није сменски рад, због чега немају право на исплату увећане зараде по том основу нити им је причињена штета приликом обрачуна накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора у спорном периоду, па је преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев сваког од тужилаца.

Становиште другостепеног суда није правилно.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 98/18) у члану 63. прописано је да је рад у сменама организација рада код послодавца према којој се запослени на истим пословима смењују према утврђеном распореду, при чему измена смена може да буде континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља (став 1), запослени који ради у сменама је запослени који код послодавца код кога је рад организован у сменама у току месеца посао обавља у различитим сменама најмање трећину свог радног времена (став 2). Одредбом члана 108. став 4. истог закона прописано је да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је увећање зараде по основу рада у сменама, а чланом 114. став 1. да запослени има право на накнаду зараде у висини просечне зараде у претходних дванаест месеци у складу са општим актом и уговором о раду, за време одсуствовања са рада за дане коришћења годишњег одмора.

Посебним колективним уговором за Електропривреду Србије („Службени гласник РС“, бр. 15/15...16/2021) у члану 7. став 2. тачка 2. прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку раног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним образцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (рег турнус, по реду, редом). Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада који наши закони не садрже.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени тужиоцима није извршио увећање зараде према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да су тужиоци у утуженом периоду радили по моделу радног времена 12 (рад) – 36 (одмор) – 12 (рад), Врховни суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев и обавезао туженог на исплату тражене разлике у заради по основу сменског рада, са припадајућим доприносима, као и на исплату на име накнаде штете због мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора. По оцени Врховног суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање 2 смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним образцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у

општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног суда правилан закључак првостепеног суда да тужиоци, у смислу одредбе члана 108. став 4. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, имају право на увећану зраду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду и право на новчану накнаду за време коришћења годишњег одмора у смислу одредбе члана 114. став 1. Закона о раду, у утуженом периоду, као и право на уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Како је преиначена другостепена пресуда и одбијена жалба туженог, то је потврђена и одлука о трошковима првостепеног поступка, а одбијен захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка.

Тужиоци су успели у поступку по ревизији, па им на основу чланова 153, 154. и 163. став 2. ЗПП, припадају и опредељени трошкови овог поступка, који обухватају трошкове на име: састава ревизије 27.000,00 динара према тарифном броју 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 121/12...37/21), као и на име судских такси и то: тужиоцу АА за ревизију 10.212,00 динара и ревизијску одлуку 25.674,00 динара и тужиоцу ББ, за ревизију 25.318,00 динара и ревизијску одлуку 38.511,00 динара одмерено према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ број 28/94...95/18).

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић